

Fuglelivet i Nordhavns Naturpark

Peder Agger og Erik Agertoft, januar 2019

Nordhavn Naturpark skal rumme en stor variation mht. areal typer og aktivitetsformer lige fra plejede arealer til boldspil og leg, til rolige hjørner hvor naturen får mest mulig fred for forforstyrrelse og pleje. I det følgende vil vi beskrive, hvilke muligheder der vil bydes fuglelivet i den kommende naturpark.

Vand/land

Selvom meget vil afhænge af, hvordan den kommende park lokaliseres, hvor stor den bliver, og hvordan den indrettes, er der alligevel en række grundbetingelser, som sætter rammerne for, hvad der videre vil ske. Den danske fuglefauna kan deles op i standfugle, der er her hele året, og trækfugle der tilbringer en del af året enten syd eller nord for Danmark. Endvidere kan man skelne mellem ynglefugle, der lægger æg og opfostrer under i Danmark, og arter der ikke gær det, men som fx blot er her på besøg om vinteren (fx silkehale, kvækerfinke og sangsvane). Disse opdelinger er dog ikke fastere, end at de kan variere fra år til år, alt efter hvor hård vinteren er, eller variere inden for arten således at det kun er en del af bestanden fx af skarverne der trækker bort om vinteren.

Afgørende er det, at parken rummer mødet mellem land og hav. Det giver på én gang muligheder for landfugle, vandfugle og de fugle der netop trives ved at have adgang til både land og vand. Vigtigt er det også, hvilke tilsvarende arealer der findes i større eller mindre afstand langs den østsjællandske kyst. Her vil nærheden til Saltholm spille ind. På denne store fredede ø yngler en lang række af de vandfugle, der bruger det øvrige Københavnsområde til fouragering om dagen. Også nærheden til hele Vestamager med Amager Naturpark og i mindre grad Amager Strandpark og Køge Bugt Strandpark har betydning for et kommende samspil med Nordhavns Naturpark.

Af fuglearter, der bør nævnes i denne forbindelse, er først og fremmest de fire mågearter hætemåge, stormmåge, sølvmåge og svartbag, og en række ænder såsom gråand, troland, pibeand og hvinand. Andre vandfugle findes også på andre bl.a. ferskvandsprægede lokaliteter som Utterslev Mose. Det gælder knopsvane, blishøne og skarv. Også enkelte vadefugle såsom vibe, strandskade og storspove, og åbentlands fugle som sanglærke og engpiber kan dukke op.

Urbaniseringen

Hvor kombinationen vand/land er den ene hovedfaktor, er urbaniseringen, altså beliggenheden som en del af byen, den anden hovedfaktor. Tilstedeværelsen af mange bygninger bibringer området et element af "klippelandskab" med det faste underlag og de mikroklimatiske forhold som det betinger af højere gennemsnitstemperaturer, større udtørring og vindbevægelse. Dette giver plads til arter som klippeduer (som ofte er forvildede tamduer), mursejler og husrødstjert. Da der ofte i bylandskabet indgår større eller mindre græsarealer, busketter og træer, bliver der også plads til arter som gråspurv, solsort, grønirisk, musvit og blåmejse. Hvis de grønne arealer er blot lidt større, vil også rødhals, gærdesmutte og skovspurv, foruden kragefuglene med gråkrage, husskade, allike og råge kunne optræde.

Udover klipper og klima er det forstyrrelse og næringsrigdom, der præger bylandskabet som levested. På grund af menneskelig færdsel, løsgående hunde og mere eller mindre forvildede katte, er der så godt som ingen jordrugende fuglearter (fx lærke og agerhøne), der yngler i byer. Og den relative rigelighed af fodring og spild giver føde til gråand, gråspurv og kragefugle. Til gengæld kan manglen på drikkesteder i visse kvarterer være en begrænsende faktor.

Habitatens dvs. levestedets betydning

Som det allerede er antydnet, kan den mere detaljerede indretning af en naturpark være afgørende for, om en given fugleart indfinder sig eller ikke. Egnede redesteder er betingelsen for ynglefugles tilstedeværelse. Nogle arter kræver tætte buskads (rødhals og gærdesmutte), andre kræver træer af en vis højde (bogfinke, grønirisk), hvor andre kan tage til takke med gamle skorstene, tagudhæng og gesimser (allike, ringdue, solsort). Atter andre kræver rørskov, små vandflader, udhængende grene eller små-øer for at finde redeplads (lille lappedykker, blishøne, rørhøne, knopsvane). Der er arter, som betegnes som hulrugere. Dvs de kræver hule træer eller hulheder, som dem man finder i gamle træer, som redeplads. Da sådanne træer tager hundreder af år om at vokse op, og da de til den tid trues med at blive fældet eller beskåret, for at nedfaldende grene ikke skal volde skade på mennesker, kan redebehovet nogle gange imødekommes med opsætning af redekasser. Det kan gælde arter som musvit, blåmejse, spætmejse og natugle.

Generelt kan det siges at en varieret fuglefauna afhænger af et varieret habitatudbud. En artsrig naturpark skal således være indrettet med en variation af hhv træ- og buskdækkede arealer, lysåbne vegetationsflader med plæner eller engvegetation underkastet pleje, der varierer i intensitet og plejeform (fx græsset eller slået). Endelig vil det i Nordhavn være afgørende, at der udover det salte/brakke vand i Sundet i parken også forefindes ferskvand i form af småsøer. Disse giver, som nævnt, redeplads til enkelte arter, fourageringsområde for yderligere nogle arter, og rastepads for fx blishøns og troldænder på tidspunkter, hvor bølgegang eller jagt gør de tilgrænsende vandarealer mindre attraktive. Er småsøerne indrettet, så der også er etableret en rørskov, kan arter som rørspurv og rørsanger finde redeplads.

Føde

Fremfor redemuligheder er det især chancerne for at finde føde, der er afgørende for, hvilke fugle man finder i et område. Det er af betydning at fuglene kan finde bær, frø og nødder på de udplantede træer og buske og i urtelaget. Det er vigtigt at de lysåbne arealer plejes, på måder der tilgodeser fouragering fx på snegle og orme af måger og stær og på græs og urter af svaner og gæs. Tilsvarende vil det være en fordel, hvis naturparken i grænsen mod Sundet kan give plads til en opskylszone, der ofte er et yndet fourageringshabitat for ænder, vade- og kragefugle.

Fuglelivet I dag

Fuglelivet i Nordhavn undergår stadig forandring som følge af den naturlige udvikling i vegetationen og især af den omfattende opfyldning og byggeaktivitet. Det er kun sparsomt, hvad der foreligger af systematiske observationer og rapporteringer af fugleforekomsterne. Men på Stubbekblog.wordpress.com rapporteres, at der i 2002 var blevet set i alt 210 forskellige arter. I dag er der rapporteret 232 fuglearter i DOF-basen fra lokaliteten Nordhavnstippen og Stubben (<https://dofbasen.dk/poplok.php?loknr101222>). Selvom nogle af dem kun er set fra lokaliteten og ikke som egentlige brugere af den som raste- eller yngleplads, er antallet imponerende. I en optælling fra 2007 blev der registreret i alt 13 ynglende arter: Knopsvane, lille lappedykker, blishøne, tårnfalk, sanglærke, digesvale, engpiber, gul- og hvid vipstjert, husrødstjert, stenpikker, torsanger og rørspurv. Endvidere blev der rapporteret om et bredt udvalg af træk- og rastefugle især i træktiden og båder over land (fx bjergirisk), over vand (fx lomvie og sule) og højt oppe i luften (fx havørn og trane).

Formidling

Det rige fugleliv, der allerede er observeret og områdets beliggenhed tæt på store boligområder, gør det oplagt i den videre planlægning af den kommende naturpark at tænke på formidling af naturoplevelser for uorganiserede såvel som for det organiserede friluftsliv i foreninger og institutioner. Områdets store variation gør det meningsfuldt at tænke på opsætning af informationstavler, fugleskjul, fugletårne mv.